

14 december 2017

(NB Dit is het vierde schrijven over dit onderzoek. Voor meer informatie verwijs ik u naar de eerdere berichtgeving die te vinden is op windesheim.nl/pbs)

Voor de derde en laatste keer in dit schooljaar verzamelen we gegevens op 68 Nederlandse basisscholen. Het doel hiervan is dat we kunnen meten wat de implementatie van SWPBS deze scholen heeft opgeleverd. Bijna alle scholen die zich 3 jaar geleden hebben aangemeld, participeren nog in het onderzoek. Er worden door ons 2 soorten gegevens verzameld:

- gegevens over de mate van implementatie van SWPBS
- en gegevens over de mogelijke opbrengsten van SWPBS

De mate van implementatie wordt gemeten door middel van 2 verschillende instrumenten: de TFI (Tiered Fidelity Inventory) en de SET (Schoolbrede Evaluatie Toets). De TFI is een vragenlijst over de aanwezigheid van kenmerkende elementen van SWPBS in de school, die door het PBS-team onder leiding van een externe PBS-coach wordt ingevuld. De SET is een externe audit waarbij iemand die de school niet kent, beoordeelt welke SWPBS-elementen in de school zichtbaar zijn. Daarnaast worden er ook nog data verzameld over de mogelijke opbrengsten van SWPBS:

- Gedragsincidenten: aantal en aard van de geregistreerde incidenten
- Citoscores begrip lezen en rekenen/wiskunde
- Het aantal leerlingen dat extra ondersteuning nodig heeft
- Perceptie van sociale veiligheid van leerlingen, leraren, directie en ouders (OCW-monitor, afgenomen door Praktikon)

Alhoewel de dataverzameling na dit schooljaar is afgerond, zal het nog enige tijd duren voordat de eerste resultaten naar buiten kunnen worden gebracht. Het ordenen van de data zal nog de nodige tijd in beslag nemen door de enorme hoeveelheid gegevens en de complexiteit ervan. Nadat alle gegevens geordend zijn, kan er met de analyses begonnen worden. De conclusies zullen op

wetenschappelijk verantwoorde wijze beschreven worden in 4 artikelen en uitmonden in een proefschrift. De eerste 2 artikelen over de beginfase van het onderzoek zijn in de maak: eentje ervan gaat over kenmerkende elementen van SWPBS in Nederland en het andere artikel beschrijft de resultaten van de eerste afnames van de TFI en de SET op 126 scholen.

Deelname aan het onderzoek lijkt een positief neveneffect met zich mee te brengen: scholen zijn zich meer bewust van het belang om jaarlijks te monitoren hoe ver ze zijn met SWPBS. De kenmerkende en werkzame elementen van SWPBS komen daardoor steeds scherper bij de betrokkenen op het netvlies te staan. Scholen grijpen de informatie uit het onderzoek aan om hun plan van aanpak ten aanzien van de implementatie aan te scherpen. Het afnemen van de TFI en de SET lijkt daarmee bij te dragen aan de professionalisering van de deelnemende scholen. Scholen krijgen aan het eind van dit schooljaar een training aangeboden waarin ze leren om de TFI zelfstandig af te nemen.

Als opmaat voor het onderzoek heeft er een raadpleging onder Nederlandse PBS-experts plaatsgevonden over mogelijke culturele aanpassingen van SWPBS in Nederland. In het *Tijdschrift voor Orthopedagogiek* van oktober 2017 is daarover een artikel gepubliceerd. Uit dit onderzoek blijkt dat de kernelementen van SWPBS, zoals ingevoerd in Nederlandse scholen, overeenkomen met de principes en uitgangspunten van SWPBS in de VS. Wel is de inkleuring van verschillende elementen anders in Nederlandse scholen. Een voorbeeld daarvan is het kiezen van 'de waarden' als basis voor de implementatie van SWPBS. Door gericht op zoek te gaan naar wat een school belangrijk vindt voor de ontwikkeling van haar leerlingen en aan te sluiten bij eisen die vanuit de overheid gesteld worden aan zaken als burgerschap en sociale veiligheid overstijgt SWPBS de karikatuur van 'het conditioneren van gedragsregels' en het zijn van een 'complimentenmachine'.

Meer informatie is te vinden op de website van het [Expertisecentrum PBS](#) van Windesheim onder Publicaties: *De kleur van SWPBS in Nederland*.

Een positieve groet,

Monique Nelen